

Dušan Biber

Jugoslovansko monetarno zlato 1939–1951

Dopolnjeno besedilo referata, predloženega mednarodni konferenci o nacističnem zlatu, London, 2.–4. decembra 1997.¹

Vlada Kraljevine Jugoslavije je že maja 1939 na predvečer druge svetovne vojne z rušilcem Beograd v britansko pristanišče Portsmouth poslala 7.344 palic čistega zlata (ingots) ali večino zlatih rezerv Narodne banke Jugoslavije. Čeprav je bilo to zlato, kasneje deponirano pri Federal Reserve Bank v ZDA, prepeljano v največji tajnosti, to ni ostalo prikrito oblastem Tretjega Reicha.²

Po navedbah v poročilu Narodne banke Demokratične Federativne Jugoslavije z dne 5. aprila 1945 so jugoslovansko monetarno zlato v 204 zabojih v noči med 13. in 14. aprilom 1941 po napadu sil Osi na Kraljevino Jugoslavijo iz trezorjev podružnice Narodne banke v Užicah prepeljali v Črno Goro in to 166 zabojev zlatnikov v neto teži 7.982,20298 unč in 38 zabojev palic čistega zlata v neto teži 1.612,46805 unč (ounces). Italijanski okupatorji so zaplenili 124 zabojev zlata; 42 zabojev na cesti med Cetinjem in Hercegovim, 82 zabojev pa v zgradbi okrajnega načelstva v Nikšiću. Nemški okupatorji so kasneje odkrili in zaplenili 10 zabojev zlata, skritih v samostanu Ostrog. Ni znana usoda 50 zabojev, ki jih je začasni administrativni komite Črne Gore shranil v trezorje podružnice Narodne banke na Cetinju. Jugoslovanska vlada je uspela z letali na begu v Grčijo odpeljati le 20 zabojev zlata.³

Minister financ jugoslovanske begunske vlade dr. Juraj Šutej je 29. aprila 1941 na seji vlade v Jeruzalemu poročal, da je v Jugoslaviji ostalo 9.200 kg zlata, 30.000 kg pa je bilo evakuiranih. V Federal Reserve Bank v New Yorku je ostalo le še 60.000 kg zlata, 300 kg zlata, shranjenih v Kairu, pa je vlada sklenila zamenjati v funte.⁴ Jugoslovanska vlada je pred podpisom protokola o pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu 25. marca 1941 skušala zlato, shranjeno v ZDA, transferirati v druge države. Sredi marca 1941 je ukazala zlato v vrednosti 10 milijonov ameriških dolarjev premestiti iz Federal Reserve Bank v ZDA v Bank of Brazil, 18. marca 1941 pa še nadaljnjih 15 milijonov dolarjev v Argentino. Po posredovanju ameriških vladnih funkcionarjev, ki so poudarili zaskrbljenost predsednika Roosevelta v zvezi s tem, in opozorilu jugoslovanskega poslanika Konstantina Fotića o predlogu za

¹ Referat *Yugoslav monetary gold 1939–51* je objavljen v uradni publikaciji: *Nazi Gold. The London Conference, 2–4 December 1997*, London: The Stationery Office 1998, str. 411–415, žal brez števil v besedilu in pri opombah, izgubljenih pri prenosu z elektronsko pošto. Slovensko besedilo je dopolnjeno s podatki o usodi ustaške državne zakladnice.

² Jacob B. Hoptner, *Jugoslavija u krizi 1934–1941* (Yugoslavia in Crisis 1934–1941, Columbia University Press, New York, London 1962), Rijeka, 1972, str. 172; Akten zur deutschen auswärtigen Politik, D VI, Nr. 680, 691.

³ Dušan Plenča, *Medjunarodni odnosi Jugoslavije u toku drugog svjetskog rata*, Beograd 1962, str. 10.

⁴ Bogdan Krizman (urednik), *Jugoslavenske vlade u izbjeglištvu 1941–1943*, Beograd, Zagreb 1981, str. 111, 115. Predsednik vlade Dušan Simović, sklicujoč se na zapisnik seje vlade z dne 21. aprila, v svojih spominih navaja, da je vlada uspela odpeljati eno tono zlata z letali v Jeruzalem. Pri Federal Reserve Bank v New Yorku in Bank of England v Londonu je bilo deponiranih 66.863 kg zlata, pri Bank of Brazil pa še 11.250 kg zlata (D. Plenča, n.d., 14).

zamrznitev jugoslovanskega imetja v ZDA, je vlada v Beogradu preklcala nalog za transfer zlata v Argentino.⁵

Maršal Josip Broz Tito je kot predsednik Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije 9. marca 1944 zaprosil britansko vlado, naj prepreči transfer zlata Narodne banke Jugoslavije v vrednosti 11.250.000 ameriških dolarjev, deponiranega pri Bank of Brazil, zamrzne pa naj se tudi jugoslovansko zlato, deponirano pri Bank of England, vredno 19.000.000 ameriških dolarjev, prav tako pa tudi jugoslovansko zlato neocenjene vrednosti, deponirano pri Federal Reserve Bank v New Yorku in pri Narodni banki v Turčiji. Podobno prošnjo je Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije posredoval tudi vladama ZDA in ZSSR.⁶ Turška vlada je potem 29. marca 1944, brazilska vlada pa 16. aprila 1944, uradno obvestila jugoslovansko vlado, da sta zamrznili jugoslovansko imovino. Poleti 1944 je po navedbah dr. Juraja Šuteja, ministra financ Šubašićeve begunske jugoslovanske vlade, pri Federal Reserve Bank bilo shranjenih 2.194 palic čistega zlata v teži 876,294.991 troy unč in 3.956 vrečk zlatnikov v teži 463,320.360 troy unč, 11,5 ton čistega zlata pa je bilo zamrznjenih v Braziliji. Vlada ZDA ni uvedla embarga nad depozitom jugoslovanske begunske vlade.⁷ To je storila marca 1945 po ustanovitvi skupne začasne vlade DFJ.

Vprašanje restitucije jugoslovanskega monetarnega zlata, deponiranega pri Federal Reserve Bank v ZDA, je bilo rešeno šele s sporazumom med vladama ZDA in FLRJ, podpisanim 19. julija 1948 v Washingtonu. Jugoslovanska vlada je privolila v plačilo 17 milijonov ameriških dolarjev kot kompenzacijo za nacionalizirano ameriško imovino v Jugoslaviji in 45 milijonov dinarjev za dobave po lend-lease zakonu, vlada ZDA pa je deblokirala jugoslovansko imetje, vredno okrog 50 milijonov ameriških dolarjev, vključno z zlatom.⁸

Jugoslovansko monetarno zlato, ki so ga italijanski okupatorji aprila 1941 zaplenili v Črni Gori in prepeljali v Rim, so po kapitulaciji Italije skupaj z drugim italijanskim monetarnim zlatom zaplenili Nemci. Po sporazumu med italijansko vlado in vladami Združenega kraljestva, Združenih držav in Francije, sklenjenem v Londonu 16. decembra 1947, je tripartitna komisija za zlato od Italiji dodeljene kvote zadržala 8.857 kg zlata, dokler ne bodo sprejeti sklepi o vrnitvi tega zlata jugoslovanski vladi. V skladu z določili mirovne pogodbe in sporazumi obeh vlad, je bila junija 1948 določena vrnitev 8.393 kg čistega zlata.⁹ Vendar pa se je jugoslovanska vlada kasneje odrekla 30 % tega zlata s tem, da ji je Banco d'Italia v zameno odprla bančni račun v lirah v ustrezni protivrednosti. Tako je Italija slednjič Jugoslaviji vrnila 5.875,1 kg čistega zlata.¹⁰

Že omenjenih 10 zabojev zlata, ki so ga Nemci zaplenili v samostanu Ostrog v Črni Gori, je po uradnih podatkih poveljne jugoslovanske vlade vsebovalo 500 kg čistega zlata od skupno 9.600 kg čistega zlata, shranjenega v podružnici Narodne banke v Užicah aprila 1941.

⁵ Constantin Fotich, *The War We Lost*, New York, The Viking Press 1948, str. 61–64.

⁶ Public Record Office (PRO), London, PREM 3/536/11; Josip Broz Tito, *Sabrana djela*, zv. 19, str. 263–265, Beograd 1984.

⁷ D. Plenča, n.d., str. 297–298. Za obseg transakcij z jugoslovanskim zlatom v ZDA bi bilo potrebno raziskati arhiv Federal Reserve Bank, za politične aspekte pa diplomatske dokumente ZDA, State Department v The National Archives and Records Administration, College Park, Maryland, zapuščino veleposlanika Konstantina Fotića v Hoover Institution, Stanford, California in seveda fond jugoslovanske emigrantske vlade AJ 106 v Arhivu Jugoslavije v Beogradu.

⁸ PRO, FO 371/72568, R 153, 367, 1254, 2403, 2799, 2970, 3467, 7284, 7461, 8189, 8766, 9641/153/92.

⁹ PRO, FO 371/71059, CJ 3364, 3740/552/182.

¹⁰ Bank of Italy, notes 51–54; The story of the gold deposited at the Bank of Italy (1943–58), v: *Nazi Gold. The London Conference, 2–4 December 1997*, London : The Stationery Office, 1998, str. 330 (dalje: *Nazi Gold*).

Narodna banka Srbije je pod nemško okupacijo od privatnih oseb kupila 100 kg zlata, kar so Nemci odpeljali ob umiku iz Srbije. Državna banka t.i. Neodvisne države Hrvatske je razpolagala prav tako s 100 kilogrami čistega zlata, ki so ga ustaši 1945 menda odpeljali v Nemčijo. V rudniku bakra v Boru pa so Nemci med okupacijo z rafiniranjem rude pridobili (bodisi v Srbiji bodisi v Nemčiji) nadaljnjih 2.700 kg čistega zlata, ki je po zakonu Kraljevine Jugoslavije bilo v državni lasti. Od teh zahtev je tripartitna komisija za zlato začasno priznala le 2.900 kg, o zlatu centralnih bank Srbije in Hrvatske se ni izjasnila, prav tako tudi ne o 23 zlatih palicah oz. 300 kg zlata iz borskega rudnika, naknadno zahtevanih od jugoslovanske vlade.¹¹

Svetnik jugoslovanske ambasade v Londonu g. Zlatarić je Foreign Officeu januarja 1951 posredoval definicijo in razdelitev zahtev v tri kategorije: 1. zlato Narodne banke Jugoslavije; 2. zlato iz borskega rudnika bakra in 3. ustaško zlato.¹² Vendar pa je Reichsbank prek Švice Hrvatski nakazala zlato v vrednosti 400.000 ameriških dolarjev.¹³

Bank for International Settlements v Baslu je na primer med 7. junijem 1940 in 29. aprilom 1941 transferirala Narodni banki Jugoslavije 3.138,28017 kg čistega zlata. Ni podatkov, če in koliko zlata je bilo iz Švice transferiranega v Beograd še po 6. aprilu 1941, torej po nemškem napadu in okupaciji, oz. če je to zlato bilo transferirano na kak račun Narodne banke Jugoslavije v tujini.¹⁴ Sidney Zabludoff v imenu svetovnega židovskega kongresa navaja, da so nacisti v Jugoslaviji naropali monetarno zlato v vrednosti 3.800.000 ameriških dolarjev, vključno s prisilnim odkupom zlata zasebnikov prek centralnih bank, plačanega z reichsmarkami. Ista številka se potem pojavlja tudi za nemonetarno zlato, ki vključuje monetarno zlato. Meja ni jasno začrtana in ovrednotena.¹⁵

Raziskave nemških zaplenjenih dokumentov, mikrofilmanih v Alexandrii, Virginiji v ZDA, Microcopy T-75, Rolls 1–89, Generalbevollmächtigte für die Wirtschaft Serbiens bi lahko razjasnile marsikaj o zplembi židovskega premoženja v Srbiji 1941–1944 in transakcijah Narodne banke Srbije, prav tako tudi o eksploataciji rudnika bakra v Boru in nemškem nakupu Compagnie Française des Mines de Bor.

V imenu te francoske družbe so advokati po drugi svetovni vojni ugovarjali zahtevam jugoslovanske vlade, da je v rudniku Bor izkopana ruda oz. v njej vsebovano in z rafiniranjem pridobljeno zlato po predvojni jugoslovanski zakonodaji jugoslovansko monetarno zlato. To zlato naj bi bilo vselej pod nadzorom francoskih agentov družbe, so zatrjevali, ne pa nemških oblasti, vselej v francoski lasti. Britanski zunanji minister Ernest Bevin se ni strinjal s francosko zahtevo o izročitvi 23 palic čistega zlata, rafiniranega iz rude v borskem rudniku. Izročitev teh zlatih palic v skupni teži 282,979 kg je zahtevala jugoslovanska vlada. Prvotno je bilo zahtevanih 39 palic čistega zlata. Konferenca o zlatu januarja 1950 v Bruslju je sklenila, da je potrebno vseh 39 zlatih palic vključiti v zlati pool in da je bilo 16 zlatih palic po pomoti izročenih naravnost jugoslovanski vladi. To zlato so zato odšteli od kontingenta, odobrenega za vrnitev Jugoslaviji. O tem vprašanju je bilo izmenjanih več pisem in diplomatskih not.¹⁶

¹¹ PRO, FO 371/94034. Cfr. Nazi Gold: Information from the British Archives: Part II, Monetary gold, non-monetary gold and the Tripartite Gold Commission. Historians, LRD, No. 12, May 1997, str. 23.

¹² PRO, FO 371/94033, CJW 1494/5.

¹³ Unabhängige Expertenkommission, Schweiz. Zweiter Weltkrieg, Goldtransaktionen im Zweiten Weltkrieg. Kommentierte statistische Übersicht, Bern, Dezember 1997, str. 5; Nazi Gold, str. 514.

¹⁴ The Bank for International Settlements During the Second World War, Dr. Piet Clement, str. 15; Nazi Gold, str. 57.

¹⁵ World Jewish Congress, Movements of Nazi Gold, By Sidney Zabludoff, Table 1 and 2; Nazi Gold, str. 771 in 774.

Po podatkih Bank of England je ta v imenu tripartitne komisije za zlato vlad ZDA, Velike Britanije in Francije izvršila naslednje transferje Narodni banki FLRJ:

23. septembra 1948 – 269,841.059 unč zlatnikov in 6,919.692 unč palic;
 4. januarja 1951 – 1,629.648 unč palic;
 5. novembra 1958 – 31,613.597 unč palic in 24,650.190 unč zlatnikov,
- kar v seštevku znaša 334,654.186 unč zlata in zlatnikov.¹⁷

V virih in literaturi ni nikakršnih podatkov, da bi bilo 1941. leta na ozemlju današnje Republike Slovenije shranjeno monetarno zlato Narodne banke Jugoslavije. Prav tako ni nikakršnih uradnih podatkov, ki bi precizirali količino nemonetarnega zlata, ki so ga naropali, zaplenili ali morda celo kupovali okupatorji. Uradna komisija za vojno škodo za Slovenijo je 28. septembra 1945 predsedstvu Narodne vlade Slovenije posredovala podatke, po katerih so nemški okupatorji v času okupacije 1941–1945 odvzeli zasebnikom v Sloveniji 647 milijonov dinarjev gotovine, 326 milijonov dinarjev vrednostnih papirjev in za 114 milijonov dinarjev dragocenosti, skupaj v vrednosti ene milijarde in 87 milijonov dinarjev ali 24,704.545 ameriških dolarjev.¹⁸

Dodatno poročilo hrvatske delegacije (na londonski konferenci o nacističnem zlato decembra 1997) omenja monetarno zlato v trezorjih podružnice Narodne banke Jugoslavije v Sarajevu v skupni teži 1.200 do 1.500 kg kot glavno imovino hrvatske državne banke. Ta je 12. maja 1944 kot plačilo za stroške tranzitnega prometa dobila od nemške Reichsbank 358,42 kg zlata in ga 31. maja 1944 shranila v švicarski narodni banki, 2. avgusta 1944 pa še dodatnih 980,45 kg, vendar brez potrebnega švicarskega uvoznega dovoljenja. Švica je 10. julija 1945 1.338,87 kg zlata in okrog 2.750.000 švicarskih frankov izročila Narodni banki Jugoslavije.

Ob umiku iz Zagreba so 7. maja 1945 ustaši odpeljali dva kamiona s približno 290 kg zlata v 13 zabojih; 2 zaboja sta prišla v roke partizanom, en zaboj zlatnikov so si razdelili begunci, 10 zabojev zlata in zaboj z dragoceno gotovino pa so, skupaj z diamanti, shranili v frančiškanskem samostanu v Volšperku (Wolfsberg) v Avstriji. Pater-dr. Krunoslav Draganić je v začetku julija 1945 dva zaboja zlata odpeljal v Rim, ostalo zlato-so si razdelili begunci.

V frančiškanskem samostanu na Kaptolu v Zagrebu so shranili 32 zabojev zlata, ki je bilo februarja 1946 izročeno Narodni banki Jugoslavije. Hrvatska uradna delegacija kategorično trdi, da – v nasprotju s pisanjem mednarodnega tiska – ni možno, da bi bilo zlato NDH shranjeno v Vatikanu in da je, razen 13 zabojev zlata, odpeljanih iz Zagreba 7. maja 1945, to zlato »končalo v Narodni banki Jugoslavije«. Ni podatkov o usodi zaplenjenih židovskih dragocenosti v NDH od maja do oktobra 1941, vrednih 1.065,33 kg zlata.¹⁹

¹⁶ PRO, FO 371/86117, CJ 192, 572, 3561, 44116/192/182.

¹⁷ Bank of England's Role as Custodian of the Tripartite Gold Commissions Holdings of Gold, Bank of England Transactions – according to TGC Gold Book, str. 2, 3, 4; Nazi Gold, str. 34–36. Žal ne v tem poročilu niti ne v poročilu tripartitne komisije za zlato, predloženih na Nazi Gold Conference v Londonu od 2. do 4. decembra 1997, ni tabelarnih pregledov, koliko zlata so posamezne države zahtevale, koliko teh zahtev je bilo priznanih in koliko realiziranih, oz. kolikšen je še delež, ki je ostal za razdelitev na posamezno državo.

¹⁸ Arhiv Slovenije, fond Vlada Slovenije, št. 13. Navedeni so tudi podatki o omejitvi svobode pod nemško okupacijo 584.207 osebam v skupnem trajanju 11,932.780 mesecev in pri povprečnem mesečnem zaslužku 2.000 dinarjev izgubljen zaslužek v skupnem znesku 23.865,560.000 dinarjev ali 542,399.000 ameriških dolarjev (v današnji vrednosti skoraj šest milijard ameriških dolarjev). Po teh podatkih je bilo v zaporu 216.325 ljudi, v ujetništvu 14.224, v internaciji 41.214, na prisilnem delu 163.780, prisilno mobiliziranih 56.324 in izseljenih 92.340 oseb. Ta seštevke predstavlja 73,14% prebivalstva (798.700) 1941 od Nemcev okupiranih delov Slovenije, oz. 47,19% (1,237.846) celotnega prebivalstva Slovenije, ki so jo po kapitulaciji Italije 8. septembra 1943 v celoti zasedli Nemci. Očitno gre tu za nerealne ocene.

Depozita 358 kg zlata 31. maja 1944 in 980 kg 4. avgusta 1944 na račun NDH pri švicarski narodni banki omenjajo že ameriška diplomatska poročila iz 1944. in 1945. leta; razlika je zgolj v datumu drugega depozita. Prvi depozit 358 kg zlata (po hrvatskem referatu 358,42 kg) 31. maja 1944 bi po sedanjih ameriških ocenah lahko vseboval predvojno monetarno zlato, lahko pa tudi zlato, ki so ga ustaši morda naropali, ko so zaprli, deportirali ali umorili svoje žrtve.²⁰ Vendar pa neodvisna komisija izvedencev navaja, da je Reichsbank v vojnem času državni banki Hrvatske transferirala zlato v vrednosti \$400.000, (po ceni \$1.125 za kg, torej 355,55 kg zlata),²¹ kar izključuje prej navedene domneve.

Stuart E. Eizenstat, državni podsekretar za gospodarske, poslovne in poljedelske zadeve vlade ZDA v uvodu k poročilu medvladne skupine strokovnjakov in ustanov poudarja, da možni odgovori na vprašanje o povojni usodi državne zakladnice NDH »morda obstoje le v vatikanskih arhivih«. Zlato, ki so ga ustaši odvzeli židovskim, srbskim in romskim žrtvam, je – kot kaže – vsaj deloma služilo za financiranje pobega hrvatskih in drugih vojnih zločincev po končani vojni. To zlato in druge naropane dragocenosti dosegajo morda vrednost \$80.000.000. Pobegli voditelji ustaškega režima so našli zatočišče v Zavodu Sv. Hieronima v Rimu. »Ta zavod je bil po vsej verjetnosti vsaj deloma financiran s preostankom ustaške zakladnice in kaže, da je deloval vsaj s tihim privoljenjem nekaterih vatikanskih uradnih oseb,« meni Eizenstat.²²

V povzetku poročila so izredno previdne formulacije:

»Ko se je ob koncu vojne ustaški režim zrušil, je njegov vodja Ante Pavelić z nekaterimi spremljevalci pobegnil v britansko okupacijsko cono v Avstriji, odkoder je po obveščevalnih poročilih zbežal ali pa bil izpuščen na prostost, potem ko je izročil del ali vso količino zlata, ki ga je pripeljal iz Hrvatske. Obveščevalna poročila se zelo razlikujejo glede količine zlata, ki ga je Pavelić pripeljal – \$600.000, \$5–6 milijonov, celo \$35 milijonov. Ni bila potrjena nobena informacija o vsoti ali poreklu zlata, ki ga je Pavelić imel pri sebi ali pa ga je izročil Britancem; nekatere izmed teh informacij so legende. Znano je, da britanske oblasti niso poročale, da bi odkrile zlato in nikakršno zlato ni bilo izročeno Tripartitni komisiji za zlato za restitucijo. Pavelić se je napolnil v Rim, kamor je prišel v začetku 1946. leta. /.../ V arhivih ZDA ni dokazov, da je vodstvo Vatikana vedelo za ustaške aktivnosti zunaj svojih zidov ali jim dajalo podporo, vendar glede na lokacijo Zavoda [Sv. Hieronima] vznemirljiva vprašanja ostajajo.«²³

¹⁹ *Nazi Gold*, str. 240–243. Poročilo se sklicuje na knjigo: Jere Jareb, *Gold and Money of NDH Taken Abroad*, Zagreb 1997, 393 str. (Zlato i novac Nezavisne države Hrvatske izneseni u inozemstvo 1944. i 1945. Dokumentarni prikaz. Hrvatski institut za povijest, Zagreb 1997, 367 str.)

²⁰ U.S. and Allied Wartime and Postwar Relations and Negotiations With Argentina, Portugal, Spain, Sweden, and Turkey on Looted Gold and German External Assets and U.S. Concerns About the Fate of the Wartime Ustasha Treasury. Supplement to Preliminary Study on U.S. and Allied Efforts To Recover and Restore Gold and Other Assets Stolen or Hidden by Germany During World War II. Coordinated by Stuart E. Eizenstat, Under Secretary of State for Economic, Business, and Agricultural Affairs. Prepared by William Slany, The Historian, Department of State, June 1998, str. 144.

²¹ kot op. 13.

²² kot op. 20, str. V, XV, XVII, XVIII.

²³ prav tam, str. XVII. Več v poglavju: Usoda ustaške zakladnice v vojnem času, str. 141–156.

Summary

Yugoslav Monetary Gold 1939–1951

Dušan Biber

Royal Yugoslav Government on the eve of World War II deposited 7,344 ingots of the monetary gold with the Federal Reserve Bank in the USA. 166 boxes of coins in net weight 7,982.20298 ounces and 38 boxes of bars of fine gold in net weight of 1,612,46805 ounces were shipped in April 1941 from Užice to Montenegro after German aggression. The Italian occupying forces captured 124 boxes of gold, the Germans only 10 boxes, 20 boxes of gold were evacuated by air and nothing is known about remaining 50 boxes.

According to Minister Dr Juraj Šutej 9,200 kg of gold remained in Yugoslavia, 30,000 kg had been evacuated earlier and 60,000 were left in the Federal Reserve Bank in New York. \$10 million of gold were transferred to the Bank of Brazil in mid March 1941, but further \$15 million were not shipped to the Central Bank in Argentina after President Roosevelt's warning according to Constantin Fotich, Yugoslav Minister in Washington.

Upon Marshal Tito's request the Turkish and the Brazilian Government had frozen Yugoslav assets in spring 1944. The US Government imposed embargo upon the establishment of the Provisional Government of the Democratic Federative Yugoslavia in March 1945. Both governments signed an agreement only on 19 July 1948. The Yugoslav monetary gold worth approximately \$50 million was defrozen; Yugoslav Government agreed to pay \$17 million in compensation for the American property nationalised in Yugoslavia.

The Germans confiscated Italian gold after Italy's surrender in September 1943, including the Yugoslav monetary gold, captured in Montenegro. 5,875 kg of this gold was returned after the war to Yugoslavia under the Peace Treaty, remaining 2,517.9 kg were converted in a lira account with the Bank of Italy on behalf of Yugoslavia. The Bank of England in the years 1948–58 transferred to the National Bank of Yugoslavia 334,654.186 oz of gold and coins in restitution. According to Sidney Zabludoff Nazis looted \$3,800,000 of Yugoslav monetary gold.

There is no trace of any monetary gold in the territory of the Republic of Slovenia. The monetary gold (1,200–1,500 kg) deposited at the National Bank of Yugoslavia, the Sarajevo branch, are believed to become the main assets of the Croatian State Bank. 1,338.87 kg of gold and 2,750,000 Swiss Francs, deposited in 1944 by the Croatian State Bank in Switzerland were handed over to the National Bank of Yugoslavia in July 1945. Ustashe escaped at the end of the war to Austria with allegedly 290 kg of gold in 13 cases; 32 cases were left behind, hidden in the Franciscan Monastery in Zagreb. As much as \$80 million of gold and valuables, robbed from Jewish victims, became a part of Ustasha treasury. The pontifical College of San Girolamo in Rome was most likely funded, at least in part, by the remnants of the Ustasha treasury and helped fugitive Croatian war criminals escape to the Western Hemisphere in the early post-war years.

This paper was first published in: *Nazi Gold. The London Conference, 2–4 December 1997, London : The Stationary Office, 1998, pp. 411–415.*